

СТ А Н О В И Щ Е

ОТ

доц. д-р Петър Неделчев Прелезов

от секция „Паразитология и инвазии болести“ на катедра „Ветеринарна микробиология, инфекциозни и паразитни болести“, Ветеринарномедицински факултет при Тракийски университет, Стара Загора, назначен за член на Научно жури със заповед № 627/12.03.2019 г. на Ректора на ТрУ.

Относно: Процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ от докторант на самостоятелна форма на обучение **Петър Тодоров Илиев**, в област на Висше образование б. „Аграрни науки и ветеринарна медицина“, Професионално направление б.4. „Ветеринарна медицина“, по Научна специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“, в Тракийски университет, Стара Загора, катедра „Ветеринарна микробиология, инфекциозни и паразитни болести“.

Тема на дисертационния труд: „**Епидемиологични и клиничко-патогенетични аспекти на стомашно-чревните стронгилидозии по овцете. Устойчивост към антихелминтни средства**“.

За изготвяне на становище ми бяха предоставени на хартиен и електронен носител материали, включващи дисертация и автореферат, както и цялата съпровождаща ги документация, съобразно изискванията на действащата в Р. България и Тракийския университет нормативна база.

Дисертационният труд на тема: „Епидемиологични и клиничко-патогенетични аспекти на стомашно-чревните стронгилидозии по овцете. Устойчивост към антихелминтни средства“ е отпечатан на 175 стандартни страници и има следната структура: Заглавна страница – 1 стр.; Съдържание – 2 стр.; Използвани съкращения – 1 стр.; Увод – 2 стр.; Литературен преглед – 37 стр.; Цел и задачи – 2 стр.; Материал и методи – 16 стр.; Резултати и обсъждане – 89 стр.; Изводи – 2 стр.; Приноси – 1 стр.; Препоръки за практиката – 1 стр.; Литературен указател – 21 стр. На последната страница са посочени 3 публикации във връзка с дисертацията.

Представени са 23 таблици, 30 фигури, 19 графики и 1 приложение.

Забележка: Изготвените графики са номерирани като фигури до стр. 87, а след това, започва номерацията им като графики.

Предвид важността на овцевъдството като основен и традиционен отрасъл на животновъдството в нашата страна и все по нарастващата заплаха от селектиране на

резистентни към антихелминтни препарати стронгилидни популации, считам че темата на разработката е навременна, актуална и добре подбрана.

Уводът на дисертацията сполучливо подготвя читателя за нейното същинско съдържание и умело го въвежда в него, стъпвайки върху няколко важни основни моменти, като важността на овцевъдството за стопанството ни и неговите особености, отнесени към климато-географските условия в България и оттам – условията за развитие на специфичните за овцете хелминти. Следващи акценти са патогенното действие на стомашно-чревните стронгилиди (СЧС) и изгражданата от тях устойчивост към лекарствени средства.

Литературният преглед започва с подробна систематика до род на СЧС по овцете, след което последователно са разгледани популационният състав и разпространението на тази група нематоди в България, както и някои особености на епидемиологията на причиняваните от тях паразитози и свързаната с тях устойчивост на свободно живеещите стадии при неблагоприятни условия на средата. Особено внимание в този раздел е обърнато на патогенното действие на СЧС, патогенезата и клиниката на стронгилидозите на храносмилателната система, с фокус върху хемонхозата и силно патогенния ѝ причинител *Haemonchus contortus*. Следва кратка информация за видовете антихелминтни средства с антинематодна насоченост на действието им. Добро впечатление прави следващата част от литературния преглед, в която са описани видовете антихелминтна резистентност, факторите и механизмите за появата ѝ, нейното географско разпространение по групи препарати и “in vitro” и “in vivo” методите за доказване на устойчивост.

Същинската част на дисертационния труд включва Собствените изследвания на дисертанта, започващи с раздела „Цел и задачи“. Целта е ясно и точно формулирана. За изпълнението ѝ са поставени 5 основни задачи, като задачи 3 и 4 са с 2, респ. 3 подзадачи.

Експерименталната част на разработката е подробно описана в раздел „Материал и методи“. Работата се базира на неколкостепенни посещения в 21 овцеферми от 17 селища, разположени в 6 административни области на Южна България. Освен многобройните посещения на ферми, както и обемистата последваща работа в лаборатория, са извършени и два самостоятелни експеримента върху агнета, с артифициална моноинвазия с *H. contortus*.

По съвременни методики е извършена статистическа обработка на получените цифрови данни.

В началото на раздела „Резултати и обсъждане“, в графичен и табличен вид, са представени установените от автора 8 рода СЧС по овцете, както и тяхното разпространение по области. Поместени са също оригинални снимки на преимагинални форми на доказаните стронгилиди. Във всички изследвани стопанства се установява естествена инвазия от смесен тип. Направеният коментар информира за преобладаващите родове СЧС по области, както и за зависимостта на реализираната

инвазия от климатичните фактори, географските особености на района, но и от възрастта и състоянието на гостоприемниците. Следват данни за динамиката на сезонните промени в интензитета на инвазия със СЧС и за влиянието на някои абиотични фактори върху устойчивостта на хемонхусни яйца и ларви.

Съществена част от раздела се отделя на резултатите, получени при проучванията върху патогенното действие на *H. contortus*, патогенезата и клиниката на хемонхозата при овце с при експериментална моноинвазия. Доказано е понижаване броя на червените кръвни клетки и стойностите на хемоглобина, хематокрита, общия белтък и албумина, както и отчетливо повишаване тези на чернодробните ензими, уреята и броя на еозинофилите в кръвта. Като съвременна част от експерименталната работа по този труд определям проучването върху промените нивата на острофазовите протеини, продиктувани от някои особености на инвазионния процес и на ендемното развитие на *H. contortus*. Хистопатологичното проучване доказва локално възпаление но абомазалната проприя, еозинофилна, лимфо- и моноцитна инфилтрация при хемонхоза. Тези промени са показани на оригинални снимки. Клиничното протичане на експерименталната хемонхоза е проследено в динамика до 77-ия ден след инвазирането, като паралелно е представена и динамиката на интензитета на инвазията през същия период.

За доказване на антихелминтната резистентност у СЧС по овцете в България са използвани високо чувствителни *in vivo* (FECRT) и *in vitro* (EHA и LDA) постановки, с прилагане на антинематодните средства: albendazole (Vermidan 10%TM), levamisole (Levamisol 5%TM), ivermectin (Pandex 1%TM) и doramectin (Dectomax 1%TM). Изказано е предположение, че установената резистентност в 3 от стопанствата (2 срещу албендазол и 1 срещу левамизол), вероятно е в следствие на честото използване на левамизола и бензимидазолите за обезпаразитяване на овце.

Като обобщение на получените от проучванията и експериментите резултати, в дисертацията са изказани 9 извода.

Забележка: Началното изречение на извод № 9 има прекалено общ характер и не е подходящо за част от извод.

Формулирани са 4 оригинални, 5 потвърдителни приноса и 2 препоръки за практиката, с които съм съгласен.

Литературният указател съдържа 396 източника, от които 39 са на Кирилица и 357 на Латиница.

Получените от проведените проучвания резултати са получили популярност чрез публикуването на 3 научни статии, посочени на последната страница на дисертационния труд.

Забележка: В окончателния вариант на дисертацията би следвало списъкът на трите статии, свързани с нея, да се изнесе на нова страница, а не след литературния указател.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

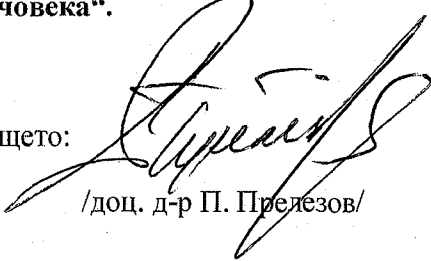
Подробното ми запознаване с дисертацията на тема: „Епидемиологични и клиничко-патогенетични аспекти на стомашно-чревните стронгилидоза по овцете. Устойчивост към антихелминтни средства“ ме убеди в нейните достойнства и във факта, че тя представлява напълно завършен научен труд, плод на продължителна изследователска и експериментална дейност.

Поради изтъкнатите обстоятелства, аз давам своя положителен вот и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на асистент Петър Тодоров Илиев образователната и научна степен „Доктор“ по Научна специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“.

06. 06. 2019 г.

Стара Загора

Изготвил становището:

/доц. д-р П. Прелезов/